

Karl Heinrich Charisius Christoph Kohlen von

**Disputationem Iuridicam De Culpa Iussu Magnifici Domini Rectoris ... Placidae
Eruditorum disquisitioni submittet Carolus Henricus Charisius, I. U. D.
Respondente Christophoro a Kohlen/ In Auditorio Maiori Die 2. Octobr. Anno
MDCLXXXI ...**

Regiomonti: Praelo Reusneriano, 1681

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn76980652X>

Druck Freier Zugang

V. N. — 2 (100.)

1. Mollenber de duobus testamentis simul validis.
2. Caroc de investigando definiendoque statu causae forensis.
3. P. Müller de libris officialium, autt. vng. str.
4. Stanting de curatore ad litem.
5. Stryci de juramento purgatorio in causis civilibus.
6. Stryci de domicilii mutatione.
7. Radov. de subfeudis.
8. Bünsow de jure subtractionis et emigrationis.
9. Stryci de matrimonio ex ratione status.
10. Beckmann de libris aetatis.
11. Bürsfeld de tituli invalidi convalidatione.
12. von Aoweloe. de praerogationibus.
13. Both de anatopis rno.
14. Charivius de dolo.
15. Charivius. de culpa.
16. Willebrandt. de senatusconsulto macedoniano.
17. Ranger de masculorum conditionibus melioribus in jure.
18. Rahne de jure protinereos.
19. Ranger de concursu actionum.
20. Ranger de eo quod iustum est circa consilium.
21. Pauli de immunitate et foro philosophorum.
22. Radov. de furtis.
23. Büttner de torturis et tormentis.
24. Krafft de concursu iudicii civilis et criminalis in causis ultimi supplicii
25. Meyer de iudicio in crimine magiae quoad torturam reprobatis et approbatis.
- 26a-2. Wegner de verborum significatione disput. 1-1x.
27. Cleemann de reciproca cohaerendum substitutione
28. Eichrod de vi rei iudicatae.
29. Wincoep de revocanda divisione hereditaria.
30. Reinhardt. de successione fidei.
31. Banfa de usuris ultra alterum tantum.
32. Schroeter de commodo vel incommodo ex alterius persona accidente, quod ex sua non habet.
33. Schroeter de reformatione iuris civilis circa causas matrimoniales a Romano pontifice per ius canonicum perverse tentata.
34. Streit de actione quae ex mala ministerii administratione competit.

35. Gribner de fidejussore mulieris apud Saxones sine curatore contrahenti.
36. Beckmann de patria potestate.
37. M. Graf de jure tutorum.
38. Klünger de dote.
39. Werner de jure emphyteutico.
40. Streit de repudio et divortio.
41. G. Engelbrecht de successione ab intestato et honorum possessione.
42. J. L. D. Böhm de filio vasalli successore in feudum.
43. de Khevenhüller ab Aichelberg de eligendo Romanorum rege.
- 43². de Bellmont de academia Erfurtana.
44. Spoenla de foro ac privilegiis practiciantium in camera imperiali.
45. Kestner de jure humaniore Codicis.
46. Schroeter de relaxatione juramentorum.
47. Schroeter de probatione per testes et praesumptiones itemque juramentis
to judiciali et necessario in processu executivo locum habente.
48. Brückner de favore ultimarum voluntatum.
49. Schroeter de principum recriptis eorumque usu moderno.
50. Salm de jure numeri septenarii Bon. Vuff sur subaudius Zaff.
51. Wolpmann de eo quod justum est circa contractus noviter introductos.
52. Scherbaum de pariete communis ejusdemque jure.
53. Schmidt de denunciatione e suggestu.
54. Schulz de eo quod justum est circa parochianos.
55. Ludovici de eo quod justum est circa campanas.
56. Streit de quatuor quartis.
57. Makoo de impensis in rem alienam a b. et m. f. possessore factis.
58. Schott. de uxore desertivae dote sua esse regula quidem, non tamen
semper privanda.
59. Bauer formulam, qua pecunia dotalitium serviens vidua mortua
in feudum ad filios reverti jubetur, fideicommissum non inferre.
60. Riccio de conventionione obligationis debitoris ad carcerem in cura
debiti.

23
18
I. N. D. N. J. C.
DISPUTATIONEM
JURIDICAM

DE
CULPA,

JUSSU
MAGNIFICI DOMINI RECTORIS,
ET AMPLISSIMI SENATUS
ACADEMICI

CONSENSU,
PRO LOCO PROFESSIONIS
JURIS EXTRAORDINARIÆ
obtinendo,

*Placide Eruditorum disquisitioni
submittee*

CAROLUS HEINRICUS
CHARISIUS,

J. U. D.

RESPONDENTE

CHRISTOPHORO à Rohlen/

In Auditorio Majori

Die 2. Octobr. ANNO MDC LXXXI.

Horis ante & pomeridianis.

REGIOMONTI,
PRÆLO REUSNERIANO.

SERENISSIMO AC POTENTISSIMO
PRINCIPI AC DOMINO,
DOMINO
FRIDERICO
WILHELMO,
MARCHIONI BRANDENBURGICO
S.R.I. ARCHICAMERARIO
ET PRINCIPI
ELECTORI,
PRUSSIÆ, MAGDEBURGI, JULIÆ,
CLIVIÆ, MONTIUM, STETINI, POMERANORUM,
CASSUBIORUM, VANDALORUM, IN SILESIA
ITEM CROSNÆ CARNOVIÆq;
DUCE,
BURGGRABIO NORINBERGENSI,
PRINCIPI HALBERSTADII, MINDÆ,
CAMINI, COMITI MARCÆ ET RAVENSBERGÆ,
RAVENSTEINII NEC NON TERRARUM
LAUENBURG ET BUTO.
&c. &c. &c.
DOMINO SUO CLEMENTISSIMO,
PRINCIPI OPTIMO,

Disputationem hanc in tesferam subjectæ
devotionis humillimè
offert

P R Æ S E S.

Nnus & quod excurrit præterit,
 cum in observantiam Statutorum Academiae
 nostræ pro receptione in Facultatem Juri-
 dicam cathedram ascendi, atq̃ve thesibus
 nonnullis Jus circa Dolum explicavi. Jam
 cum SERENISSIMUS NOSTER, DOMI-
 NUS meus Clementissimus, honores Pro-
 fessionis Juris Extraordinariæ clementissime mihi contulerit,
 atq̃ve Statuta Academica solennem pro introductione s. Lo-
 co uti vocant, iterum exigant Disputationem, operæ pretium
 duxi, si eo jam dirigerem laborem meum, ut, quibus modis
 Doli machinationes evitare liceat, exponerem. Commodum
 verò instituti argumentum Materia de Culpa exhibuit. Cum
 enim pessima Culpa scaturigo sit Negligentia, illa verò in Ju-
 re adeò exosa, ut nec Doli (qui alioquin Diligentiam exige-
 re videtur *per l. 1. §. 2. ff. de Dolo malo.*) effugere possit præ-
 sumptionem, sed modo plane ei comparetur, *l. 1. §. 1. si mensor
 falsum modum dixerit.* modo Dolus absolute dicatur *l. 226. d.
 V. s. modo prope illum locetur l. 29. in pr. ff. Mandati vel
 contra l. 1. §. 2. Si is qui testamento liber esse jussus &c.* & tu-
 tissimum sit, qui vitii, illudq̃ve excipientis damni, expers esse
 vult, ejus etiam apud alios suspensionem sollicitè fugiat, disse-
 minatam in Jure de Culpa materiam collegi, admoniturus sin-
 gulos, Diligentiam, virtutum præsidium, in omnibus negotiis
 sedulo adhibeant, quo Doli ubiq̃; suspensionem effugientes, ejus
 non tantum Rei in Jus non vocentur, sed & Actores Culpa
 non gravati Judicis officio salubriter frui possint.

§. I. Ut vero nostro propius accedamus scopo, & ne
 initio statim nobis objiciatur, quod opus non sit Diligentia,

ubi prætextus simplicitatis jacturam ex Dolo resarcire possit,
l. 1. in pr. D. de Dolo malo. præliminaris quæstio Prima sit,
Quanam in negotiis simplicitas indemnitas ex legibus ha-
beat beneficium? Et quamvis multa hic de diversa simplicita-
tis in Jure significatione, (quod nunc opponatur calliditati, ver-
sutiæ &c. *ut in alleg. l. 1.* nunc difficultati & subtilitati Juris,
§. 7. J. de Fideicommiss. heredit. nunc Rusticitas appelletur, *l. 2.*
§. 1. Siquis in jus vocatus non ierit. nunc pro ignorantia po-
natur. *l. 1. C. de Jur. & facti ignorantia.* nunc per fragile & in-
firmum consilium, *l. 1. in pr. ff. de Minoribus.* nunc per infir-
mitatem & imbecillitatem explicetur, *l. 2. §. 3. ff. ad SCT. Vel-*
lejan. l. 5. C. eod. plura de diverso personarum respectu, *l. 1. in*
pr. ff. de Minoribus. l. 9. pr. & l. fin. D. de Juris & facti igno-
rantia. l. 4. C. de Sponsalibus. l. 25. C. de Nuptiis. &c. adduci
possent,) tamen præmonentes quod objecta *l. 1. ff. de dolo malo.*
loquatur de iis, qui jure communi utuntur, verbo responde-
mus, quod illa simplicitas restitutionis gaudeat beneficio, quæ
non otiosa, h. e. quæ sine culpa contrahentis, post diligentem
negotii explorationem, averti non potuit. Scientiam enim
circa negotia leges à Civibus desiderant, non talem quidem,
qualis Jurisprudenter est, talem tamen, quam quis aut per se
habet, aut consulendo prudentiores assequi potest, *l. 10. D. de*
Bonorum possessione. Injungit hinc *l. 15. C. de rescindenda ven-*
dit. ut quilibet rei suæ familiaris vires probe exploret, *Scire*
enim, inquit, rei suæ vires vel merita atq; emolumenta debet:
Et quæ de damno ejusq;ve restitutione loquuntur leges, sic ver-
ba habent: *Damnum quod quis sua culpa sentit, sentire non vi-*
detur l. 203. ff. d. R. J. Deceptis sine culpa sua succurri oportebit.
l. 7. §. 1. D. de In integrum restitut.

§. II. Cum igitur Culpa intersit, quo minus quis remedio
contra doli dolorem frui possit, merito nunc exponendum
esset,

esset, quid per Culpam leges propriè intelligant. Quoniam verò adhuc ex principio nobis objici posset, Qui ergo Diligentia Doli suspensionem & incommoda evitare liceat? præmittamus adhuc quæstionem hanc præliminarem secundam, tanto magis, cum via ad institutum nostrum hac ipsa enodatione magis nobis aperiatur.

§. III. Queritur itaq; quomodo adhibendo in negotiis Diligentiam, Doli præsumptionem & incommoda effugere possimus? Resp. ex *l. 33. in pr. ff. de administrat. & pericul. Tutor. quando Diligentiam ex bona fide rebus nostris præbemus*: Explicat responsum hanc clarioribus verbis *l. 68. in pr. de contrahenda empt. Existimo*, inquit, *te in exigendo* (ad omnia, jure merito, hæc verba applicamus negotia) *non solum bonam fidem sed & diligentiam præstare debere, i. e. non solum* (sunt verba legis) *ut à te Dolus malus absit, sed etiam ut culpa*. His ergo nos præmuniamus Cautionibus, & non solum effugiemus Doli suspensionem, sed & quæ ex alterius mala fide nobis accrevêre incommoda, implorato Judicis officio facili negotio propellemus.

§. IV. His præmissis (1.) Quid & quotuplex sit Culpa, (2.) Quod pro qualitate gradus accipiat nomen, & (3.) Quatenus tum in Negotiis Civilibus tum Criminalibus præstanda veniat, ordine explicabimus.

§. V. Authores classici Culpæ vocabulum latissimè de dolo & quovis maleficio plerumq; usurpant. *Cic. 1. Offic. Cavendum est*, inquit, *ne major pœna, quam Culpa sit.* & lib. 6. Epist. ad famil. Ep. 1. *Simus ea mente, quam ratio & veritas præscribit, ut nihil in vita nobis præstandum præter Culpam putemus.* Horatius: *Culpam pœna premit comes.* Terent: in Eunuch: *Quicquid hujus factum est, Culpa non factum est mea.* Jus nostrum quod distinguat Culpam à Dolo, ex legibus §. 3. *J. quibus*

bus modis re contrahitur oblig. l. 72. ff. Pro Socio. Et l. 68. in pr. de Contrahend. emt. in quibus Dolo opponitur, & per Negligentiam & desidiam explicatur, non obscure patet. Sed qua ratione videbimus? Dicitur Culpa fieri non tantum non faciendo, sed & faciendo, l. 91. in pr. ff. d. V. O. Quid verò Desidia, Negligentiæ tam contrarium quam Labor? Resp. Imperitia, infirmitas, imprudentia in Legibus Culpæ annumerantur, scilicet quando aliquis affectat illud quod non debebat, in quo vel intelligebat, vel intelligere debebat, imperitiam, infirmitatem, imprudentiam suam alii periculofam futuram. Regulam, quod imperitia Culpæ annumeretur, habet l. 132. d. R. J. Exempla verò l. 8. §. 1. Ad L. Aquil. §. imperitia 7. cum seq. J. eod. l. 2. quod quisq; juris in alium statuerit Et c. l. illicitas 6. §. sicuti 7. ff. de Officio Prasidis l. 13. §. 5. ff. Locati Conducti. l. fin. C. de Magistrat. conveniendis abundè suppeditant. In his ergo qui negotium suscipit, etiamsi & pro virili loboret, tamen quod imperitus, quod infirmus, quod imprudens susceperit, culpa carere non potest. Sic in l. 5. §. fin. & l. 6. ff. ad L. Aquil. Præceptoris nimia sævitia Culpæ adsignatur, eò, quod Præceptor ira & furore in inobedientem Discipulum abreptus, imprudenter non consideraverit, modicam sive levem duntaxat castigationem concessam esse docenti: & quod, cum alios docere debuisset, quod fortior sit qui se, quam qui fortissima vincat mœnia, & quod virtus altior ire non possit, jam culpa redarguat ipsum. Sic in l. 36. ff. d. R. J. Culpæ adsignatur, Immiscere se rei ad se non pertinenti, non alia certè ratione, quam quod, qui aliena suscipit negotia, & prudentia, & omnibus necessariis instructissimus, administrationem eorum adire debeat: Alioquin enim, cum faciendo prohibuerit, ne vel ipse Dominus vel alius magis idoneus in commodum Domini negotium administraverit, §. 1. J. de Obligat. que quasi ex contract.

contract. nascuntur. factum etiam sive curiositas, alterius ne-
mini debeat esse damnola, *l. 155. in pr. § l. 74. d. R. J.* qui
Culpa se eximere posset, si hoc vel illud minus deliberato
egerit, & quod consultum intellexerit, aut intelligere de-
buisset, prætermiserit? *l. 1. §. 1. ad L. Aquil.* Præterea
etiam plerumque Leges nostræ, quando de Culpa ejusque præ-
statione loquuntur, vocabulis Negligentia, socordia, desidia,
segnitie, imprudentia, inconsiderantia, inertia, ineptia, rustici-
tate, simplicitate, ignorantia atque imperitia, promiscuè utun-
tur. *l. 213. §. 2. l. 223. d. F. S. §. 3. J. quibus mod. re contrahitur
oblig. l. 132. d. R. I. l. 72. pro Socio. l. 64. pr. de Evictionib. l. Divus
Marcus 14. de Officio Præsidis. l. 32. de Conditione & Demon-
strat. &c.* quod cum nostro etiam convenit idiomate Germa-
nico, *Sahellässigkeit / Unfleiß / Unverstandt / Bersäumnuß / Nach-
lässigkeit /* & synonymice quoque tam in Latina quam Germa-
nica versione in Jure nostro Provinciali Prutenico inve-
niuntur, *LandRecht libro 6. Titulo 5. articulo 7. §. 3.* sic,
ut nec Vigelius, non tantum diversa Culpæ genera, sed
& eorum tot propè species, quot alia vocabula à Jctis adhibita
invenit, statuens, *in Dialect. Juris. p. 67. seqq.* nec Rittershusius
& quos sequitur Corraus & Giphanius, duas Culpæ species,
commisionis & omisionis approbantes, *Rittershus. in Com-
ment: ad l. 23. d. R. I. c. 5. p. 20.* nos moveant, quo minus simpli-
citer concludamus, quod Culpa, quæ bifariam quidem contin-
git, faciendo aliquid quod noceat, & non faciendo vel præter-
mittendo unde damnum sequitur, una tamen, quæ Negligen-
tia committatur, Culpa sit. Approbamus hinc etiam definitio-
nem Calvini *in Lexico Jurid. voc. Culpa. p. m. 247. b. quod sit
Culpa læso per imprudentiam alteri illata, quæ alioquin humani-
tus evitari potuisset;* quam inter alias prope innumerabiles ideò
elegimus, quod succincte satis læsionem faciendo & omitten-
do comprehendat, quando dicit per Imprudentiam: Quod
enim

enim laudatus Author ibi ex *l. 3. §. fin. ff. de suspect. Tutor.* subicit, quod Culpa sit ex segnitie animi, rusticitate, inertia, vel simplicitate, *que semper comitē habent Imprudentiā,* & quā tam committendo quā omittendo sapius peccatur, verum est: siquidem Prudentia non nisi summa ope & alacri Studio comparatur *arg. §. ult. Proœm. Institut.*

§. VI. Hujus jam Culpæ à nonnullis, Bartolum *ad leg. 32. ff. depositi.* secuti, quinque, rectius verò secundum communem DD. sententiam tres constituuntur gradus, deducta ratione à diversis diligentie gradibus. Cum enim omisio Diligentie circa negotia vel alterius absolutè, vel alterius & propria simul, Culpā moveat, Diligentia verò ex legum Dispositione triplex, i. Communis omnium hominum, quæ hominibus omnibus innata, non acri ingenio vel industria excitata, sed ex communi sensu descendens, *l. 223. d. V. S. l. 6. & l. 9. §. 2. de Juris & facti ignorantia l. 32. ff. depositi.* Secunda hominis magis exculi & ultra istam communem cuilibet in rebus suis propria *§. fin. J. de Societate l. 25. §. 10. Famil. erciscunda.* Tertia, Exactissima, quam alius, & non quilibet solertior, sed non nisi diligentissimus Paterfam: adhibet, *d. §. fin. J. de Societat: l. 18. pr. Commodari vel contra l. 3. de periculo & commodo rei vendita.* Hinc leges prioris diligentie omisionem plerumque vocant culpam latam, *l. 213. §. 2. & l. 223. de V. S. l. 1. si mensor falsum modum dixerit l. 7. ad L. Cornel: de Sicariis l. 20. C. de Negot. gest. l. 2. C. arbitrium Tutela,* & passim. nonnunquam & latiore, *l. 32. D. Depositi.* non admisa Bartoli ad d.l. differentia inter latam & latiore culpam, quam ex ignorantia Latini Sermonis tradidisse author est Guilielmus Dyemeneus *in notis ad Tit. de R.I. in l. 23. n. 9. p. m. 67. it: graviorem, l. 54. §. 2. D. de acquirendo rerum dominio. magnam, l. 226. de V. S. nonnunquam negligentiam crasam, l. 6. de Juris & facti ignorantia. nimiam, l. 213.*

de V. S. latam, l. 6. de administratione rerum ad Civitat. pertin.
l. 7. §. 1. de Suspect. Tutorib. disolutam. l. 29. pr. ff. Mandati,
remisioem l. 5. C. de Pericul. Tutor. manifestam l. 2. C. arbitr.
Tutel. nec non ignorantis, deperditi, & nimium securi ho-
minis, l. 3. §. 1. D. de Jur. & facti ignorantia. supinam l. 6.
eod. securitatem nimiam d. l. eod. it. segnitiam, rusticitatem,
inertiam, simplicitatem, ineptiam l. 3. §. fin. de suspect. Tutor.
 Definiri potest, quod sit læsio per imprudentiam, qua aliquis
 ea non observat, quæ quilibet talia agens facile juxta commu-
 nem hominibus inditum intellectum s. rationem observa-
 ret. *d. l. 213. §. 2. & l. 223. de V. S.* Omissionem secundi gra-
 dus diligentiae leges culpam nominant levem, *l. 47. §. 5. de*
Legat. 1. l. 22. §. 3. ad SCT. Trebellian. plerumque Culpam sim-
 pliciter, *l. 31. ad L. Aquil. l. 72. pro Socio. §. fin. J. eod. §. 3.*
J. quibus modis re contrahitur obligat. l. 5. §. 2. Commodati l.
videamus 4. §. fin. & l. 5. §. 3. ff. de in litem Jurando. l. 9. §. 3.
Locati. & passim, quod tamen sic accipiendum, nisi ex aliis le-
 gibus, vel ex ipsis verbis legis liquido constet, culpam levem
 non posse, culpam simpliciter prolata, accipi, tunc enim ejus-
 modi leges, in quibus Culpa absque adjectione ponitur, illis
 non contrariantur, sed potius hæc ex illis interpretandæ sunt.
l. 18. in pr. ff. Commodati vel contra. Struv. in Syntagm. J. Civ.
Disp. 19. th. 26. Hic Culpæ gradus definiri potest, quod sit
 læsio per imprudentiam, qua quis non facit, quod quivis pa-
 terfamil. diligens & idoneus facit. *l. 31. ff. ad L. Aquil. l. 35.*
§. 4. ff. de Contrabenda emt. Et quamvis hæc levis culpa sit in-
 ter latam & levisimam gradu media, tamen oppositive ad la-
 tam comprehendit utrumque gradum Culpæ, quâ diligentia
 ad quam humana natura asurgere potest, omittitur. *l. 20.*
versic. cum non tantum C. de Negot. gestis l. 7. C. arbitrium
Tut. D. Struv. d. l. & Exercit. 7. th. 50. Omissio tertii gra-
 dus

B

dus

us Diligentia, Culpa vocatur Levisissima, quo tamen epitheto
l. 44. ff. ad L. Aquil. solummodo uti videtur: alioquin Culpa
etiam in legibus simpliciter dicitur, sic tamen ut plerumque
subjiciatur omisio exactissimæ diligentia. *l. 25. §. pen. Locati.*
l. 18. pr. Commodati vel contra. l. 1. §. 4. de O. & A. Indigi-
tatur hæc quando de ejus præstatione quaeritur, etiam per Di-
ligentiam, ut in *l. 23. d. R. J.* quando dicitur, quod quidam
contractus recipiant Dolum, & Culpam, quidam & Diligen-
tiam. *Dominus Wisenbach. ad Tit. de R. J. Disp. 4. th. 9. & l.*
47. §. 5. de Legat. 1. Culpa autem, inquit, qualiter sit estiman-
da videamus, at non solum ea quæ Dolo proxima sit, verum
etiam quæ levis est, an nunquid & Diligentia exigenda est? &
l. 5. §. 2. ff. Commodati. Sic habet, *Verior est 2. Mutui senten-*
tia, existimantis & Culpam præstandam, & Diligentiam. De-
finiri potest, quod sit læsio per imprudentiam qua quis non
exactiorem quam suis rebus solitus est, adhibet diligentiam,
aut qualem alius diligentissimus quisque adhibuisset.

§. VII. Jam quod Culpa, quæ minimæ sive communis
omnium Diligentia omisio, lata, sive gradu maxima, quæ
maximæ Diligentia, levisissima sive gradu minima sit, ex præ-
cedentibus cognovimus. Hoc præterea hic notandum, quod
quo magis Negligentia à justo æqui bonique tramite recedat,
eo in Jure sit odiosior, & quod §. præcedenti jam notavimus,
Dolo plane comparetur, *l. 1. §. 1. Si mensor falsum modum di-*
xerit. pro Dolo accipitur, *l. 5. §. 15. ff. ut in possessionem le-*
gatorum servandorum causa esse liceat. imo Dolus simpliciter
dicatur, *l. 226 de V. S. & l. 32. ff. Depositi vel contra.* An ergo
Dolus & Culpa Lata in Jure eadem? Resp. Minime. Nulla
enim culpa ex versutia, sed omnis ex ignavia & rusticitate,
quod diximus, procedit, & simulac malignum alterius læden-
di consilium accedit, non amplius culpa, sed vere Dolus est.

l. 1.

l. 1. §. 2. ff. de Dolo malo, l. 11. §. 2. de Penis. Hinc jamdudum à multis explosa Zafii novitati, (qua nimis gloriosè nugari à Guilel. Dyemeneo accusatur *in notis ad Tit. d. R. J. l. 23. n. 10. p. 68.*) duas lata culpæ species versutiæ & ignaviæ constituen-
tis, nec nos subscribimus, licet Bachov. *in Comment. ad Treutl. Vol. 1. Diss. 26. tb. 2. lit. A.* jurato testetur, quod ipsi non abs-
re videatur Zafii sententia, & quod species quam Versutiæ ap-
pellat, Doli vicinior, & fere sit Dolus, imo verò Verè Dolus
est, quod & idem fatetur Bachov. *ad §. 2. J. quibus modis re
contrahitur Obligat. n. 3. p. 611.* ubi dicit, quod *Lata culpa ver-
sutiæ ipsissimus sit dolus*, nec ipse Zafius, referente Domino
Struvio *in Syntagm. J. Civ. d. loc.* inficias ire potest, ultro affir-
mans, culpam versutiæ, Doli machinatione non carere.

§. VIII. Queritur ergò, qui Culpa lata in Jure æqui-
paretur Dolo, imò Dolus dicatur? Respondet Bachovius ad
Treutl. cit. loc. *Nerva*, inquit, & *Celsus*, (*in l. 32. ff. Depositi.*
addimus *Paulum in l. 220. d. V. S.*) *effectum respicientes, latam
culpam dolum esse dixerunt*, scilicet cum negligentiam tantam
admittens, quanta in hominem integrum bonæqve fidei ca-
dere non creditur, fere præsumatur negligentiam affectasse, &
studio neglexisse ea, quæ omnes homines curanda esse intel-
ligunt, ideo quoad præstationes ex contractibus, seu quod da-
mna refarcienda attinet, lata culpa dolo æquiparatur, & præ-
sumptione seu fictione Juris, Dolus dicitur, quod & adeo verum
est, ut licet in Jure nostro dicatur, dolum *duntaxat seu tantum*
præstandum esse, non tamen excludatur lata Culpa, *l. 1. §. 5.
de O. & A. l. 23. d. R. J. l. 8. §. 3. de Precario.* Bachov. *in Com-
ment. ad Inst. ad §. 2. quibus modis re contrahitur oblig. n. 3.
p. 611.* Struv. *in Syntagm. J. Civ. Exercit. 19. tb. 21.* Interim ex
supra adducta ratione lata culpa revera Dolus non est, nec
credendum Treutlero affirmanti citato loco, quod in antiquis

Edictorum formulis, fraudis nomine lata culpa significata fuerit, siquidem in Tit. *quæ in fraudem Creditorum* & passim in toto jure fraus & Dolus pro Synonimis usurpantur. *Bachov. ad Treutl. d. loc. Cujac. ad l. 36. ff. de V. O. Dominus Hüber in Digressionibus Justinianeis l. 3. c. 15. p. 437.*

§. IX. Jam ubi subjiciendum quatenus in Negotiis sive Contractibus Culpa per gradus suos sit præstanda, repetendum hic paucissimis, quænam, de quibus Jus reddatur, sint Negotia. Et ad duo genera omnia referri posse, ad illa scilicet quæ per se licita, vel quæ illicita, ex jure novimus. Per se licita sunt Contractus voluntarii & Quasi Contractus, alias Negotia Civilia, sic dicta, quod ad Jus Civile à JCTis olim accommodata fuerunt. Illicita sunt Contractus involuntarii sive male Contractus & Delicta, uti loquitur *l. 52. π. de Re Judicata*. Dicuntur involuntarii, quod in invitos committuntur, quo referenda etiam Quasi delicta.

§. X. Cum ergo de præstatione Culpæ quæritur (de dolo enim novimus quod nemini debeat patrocinari, *l. 1. §. 1. ff. de Doli mali & metus except.* imò, quod ne pactum quidem contractui adjectum, ne Dolus præstetur, valeat, *l. 23. d. R. J. & l. 27. §. 3. ff. de Pactis*) in omnibus hisce negotiis probe considerandum negotium ipsum, sive contractus, sumtis scilicet Negotii & Contractus vocabulis synonymicè & in latissimo sensu, quoad omnem causam, h. e. Civilem, Criminalem, Privatam & Publicam pertinent. *l. 1. §. 1. ff. de Calumniatoribus & l. 52. de re judicata.*

§. XI. Præmittamus Negotia Civilia s. Contractus nominatos & innominatos, it: Quasi contractus. Differentiam hi inter se constituunt à diversa ipsorum Natura. Cum enim Contractus nominati, alii Re, alii verbis, alii Literis, alii Consensu perficiantur, hinc sunt & dicuntur alii Reales, alii verba-
les,

les, alii Literales, alii denique Consensuales. Sic etiam inno-
minati, do ut des, do ut facias, facio ut des, facio ut facias, it:
Quasi contractus, Negotiorum gestio, Tutelæ admini-
stratio, Communio sine Societate, Hæreditatis aditio, & Inde-
biti solutio, peculiari ratione ab invicem distant. In omnibus
vero in univèrsum, Æquitatis ratio, quæ norma legum, ubique
adhibenda, & quæ, quid in Contractibus præstandum, docet,
à diversa inter contrahentes relatione, h. e. quatenus ex. gr.
Venditor erga emtorem, Locator erga Conductorem &c. se
habent, deducitur. Hinc artis æqui bonique DD. doctrinam
de præstatione Culpæ in Contractibus hinc inde ex Legibus
collectam, secundum hanc normam majoris evidentia causa,
quamvis minus perfecte, tribus inclusere Regulis. Prima est:
Quotiescunqve in Contractibus dantis tantum versatur utili-
tas, dolus solum præstatur & lata culpa, *l. 5. §. 2. ff. Commo-
dati vel contra.* Secunda est: Quoties contractus celebratur
tantum accipientis gratia, in eo præstatur dolus & omnis cul-
pa, etiam levissima, *dict. leg.* Tertia est: Quoties utriusqve
contrahentis gratia contractus celebratur, in eo præstatur, Do-
lus, lata, & levis Culpa. *d. l. 5. §. 1. π. de Legat. 1. Bron-
chorst. in Comment. ad Tit. de R. J. in l. 23.* Minus perfecte
diximus. Lex enim *allegata 5. §. 2. Commodati, & l. 23. d. R. J.*
superaddunt exceptionem generalem: *Sed hæc ita*, inquit *d.*
*l. 23., nisi siquid nominatim convenit, vel plus vel minus in sin-
gulis contractibus: Nam hoc servabitur, quod initio convenit:
Legem enim contractus dedit.* Pacto scilicet effici potest, ut
plus vel minus quam Contractus Natura exigit, in singulis
præstetur, servandum etenim quod initio convenit. Exem-
plis hoc per singulos contractus illustrare, nimis prolixum fo-
ret, & vix necessarium videtur, cum compendio idem efficere
liceat. Inquiramus igitur solummodo, an prædictæ Regulæ

una cum subnexa exceptione unica, difficultati circa contro-
versias de præstatione Culpæ sufficienti? Quod affirmamus
regulariter, exceptis solummodo paucis contractibus eis, qui
ob singularem rationem diversam à reliquis accepere Juris dis-
positionem; de quibus postea: In reliquis hoc interest no-
temus, etiam quando simpliciter secundum regulas in singulis
judicium formandum, quod non magis de Natura contractus,
ex. gr. Depositum, Commodatum, sint gratuita, quam de
Conventionione Partium imprimis simus solliciti, nonnunquam
etiam de Conditione rei in contractum deductæ. Quæ alle-
gavimus exempla, ut evidentior fiat sententiæ nostræ ratio,
penitius relegamus. Commodatum est contractus, quo res
gratis utenda datur, ad tempus, finem, modumve certum, ea
lege, ut eadem res in specie reddatur, *l. 5. in pr. ff. Commodati.*
§. 2. §. 7. quibus modis re contrahitur Obligat. Quod sic Com-
modati Contractus natura solius accipientis respiciat utilita-
tem, *l. 5. §. 2. Commodati.* & quod secundum communem re-
gulam de exactissima diligentia, h. e. ad præstationem levissi-
mæ Culpæ Commodatarius teneatur, d. l. certum est. At
vero commodo ornamenta, ut ad me Sponfa honestius culta
deducatur, *d. l. 5. §. 10.* vel pocula argentea, ut communis amicus
splendidus excipiat, *l. 18. in pr. eod.* an adhuc accipientis tan-
tum utilitas in hoc contractu versatur? Neutiquam, simulq; ces-
sante ratione legis, ipsa quoq; ejus cessat dispositio, atq; his cali-
bus Dolus tantum & levis Culpa in Commodati contractu præsta-
tur, *dd. text.* Jam exceptionem etiam applicabimus, convenit scil:
initio statim, ut dolum tantum præstaret, qui rogavit? Hoc serva-
bitur, *d. l. 23. d. R. I. §. 1. §. 10. π. Commodati.* Pergimus ad Deposi-
tum. Depositum est contractus quo res alicui gratis custodienda
traditur, sub fide restituendi. *l. 1. in pr. ff. Depositi. §. 1. §. is quoq;
5. D. de O. & A.* Depositarius ergo, cum solius Deponentis gratia
ex

ex Natura Contractus Depositum accipiat custodiendum, Do-
lum tantum, & quæ ei equiparatur culpam latam præstat, *d. l. 1.*
§. 5. de O. & A. §. 1. §. 2. Commodati. At verò mercedem acci-
pit Depositarius? Non amplius alterius tantum, sed jam utriusque hic vertitur utilitas, & ad præstationem levis etiam
Culpa Depositarius tenetur. *d. l. 1. §. 8. Depositum.* Vel ipsius
Depositarii causa deponitur? Hoc casu nihil differt à Commo-
dato; vel ulro se offert Deposito: nec amplius sola Deponentis
utilitas subest, cum ad exactissimam Diligentiam depositarius
hoc ipso se obligaverit, *arg. §. 1. J. de Oblig. que quasi ex Contract:
nascuntur.* Ideoque si non majorem quam suis rebus in custo-
dia Depositum adhibeat Diligentiam, culpa quod se immiscuit rei
ad se non pertinenti, carere non potest. *l. 1. §. 35. ff. de depositum.* At
verò ubique nominatim initio convenit, ne depositum agatur?
l. 7. §. 15. §. 1. 27. §. 3. ff. de Pactis. vel, ut res depositæ, vel nummi
periculo sint ejus apud quem deponuntur? Resp. Contractus
legem ex Conventionem accipiunt. *l. 1. §. 6. §. 35. ff. Depositum.* Sic
in contractu Locationis Conductionis. Locatio conductio est
contractus ex consensu, de re certa mercede facienda, vel ad
tempus utenda. *pr. J. h. t.* Quod hic contractus utriusque gra-
tia celebretur, nemo non videt, ideoque si Conductoris lata
vel levi Culpa res perierit, aut deterior facta sit, locati iudicio
tenetur, *l. 5. §. 2. ff. Commodati l. 3. §. ait Prator. ff. Nauta, cau-
pones, stabularii &c. l. 9. §. si colonis 3. Locati.* quod & in incen-
dio, non tantum quod sua sed etiam quod domesticorum cul-
pa exortum, *l. videamus 11. §. ult. l. qui insulam 30. §. ult. D. Lo-
cati.* locum habet, sic tamen ut præsumtio illa, quod incendia
plerumque culpa inhabitantium fiant, *l. 3. §. 1. ff. de Offic. Præfect.
Vigil. l. si vendita 11. de Peric. & commod. rei vendit:* ad con-
demnationem non sufficiat, *Dn. Wisenbach: in Comment: ad
Tit. de R. J. Disp. 4. th. 26. Gail. 2. Observ. 21. n. 4. Sanden. 3. Decis:
6. desin.*

6. *defn. 9.* Sed res fragilis, h. e. quæ facillimè frangi aut alioquin irreparabile damnum pati potest, alteri locata? Monuimus, quod nonnunquam conditionis rei in contractum deductæ, quando de præstatione Culpæ quaritur, ratio sit habenda. Et hoc nos docuit Bronchorst in Comment. ad Tit. de R.I. ad l. 23. ibi, ubi, quod tunc præstanda sit etiam exactissima diligentia observavit, *ex l. si merces 25. §. qui columnam 7. ff. Locati. Qui columnam, sunt verba legis, transportandam conduxit, si ea dum tollitur aut portatur, aut reponitur, fracta sit, ita id periculum præstat, si qua ipsius eorumq. quorum opera uteretur, culpa acciderit. Culpa autem abest, si omnia facta sunt, quæ diligentissimus quisq. observaturus fuisset.* Quam sententiam ideo admittimus, quod non videatur destitui speciali ratione. Quod enim fragilitas, & aliud ex minima incuria irreparabile imminens damnum rei, Locatorem moveat, ut à Conductore non tantum exactissimam diligentiam exigeret, sed & hic, imprimis in pretiosioribus, eandem promississe credatur, facile svadet ratio, & confirmare idem videtur, §. 5. J. Locati. ubi in Locatione vestimentorum, & argenti à conductore etiam diligentissimi Patrisfamil. officium exigitur, quod tamen de aliis solidioribus rebus in Jure sic dispositum non invenimus. Interim quam ad d. l. 25. §. 7. Locati. plurimi DD. defendunt sententiam, sc. ab artifice, columnam pro certa mercede transferendam & ponendam conducto, exactissimam ibi requiri diligentiam, quia peritiam artis professus, se quasi obtulisse videatur, non improbamus. Dominus Struv. in *syntagm. JCiv. Exercit. 24. th. 20.* Brunman: in *Comment: ad Pandect. ad h. l.* Bachov. ad *Treutl. vol. 1. Disp. 29. th. 6. Lit. E. & in Comment. ad Instit. ad §. 5. Locati.* Quod autem Nicolaus Burgundius in *Tr. de pericul. & culpa in Contr. p. 176. & seqq.* contendit, in omnibus contractibus qui utriusque gratia fiunt, regulariter præstari culpam levisissimam, magno

magno conatu, magnas nugas agere, refert Dominus Wisfenbach. *cit. loc. th. 25.* Cœterum quod etiam in Contractu Locat. Conduct. exceptio, quod alter contrahentium periculum in se suscipere possit, locum habeat, procul dubio apud omnes extra controversiam erit. Et sic in omnibus contractibus reliquis, in- nominatis etiam & Quasi contractibus, probè considerandum, quatenus utilitas hujus vel alterius contrahentis, & ex natura Contractus, & ex communi placito subsit, & facili negotio, quid ubiq; statuendum, regularum beneficio inveniemus. Ex- ceptionem verò ut plus vel minus præstetur, in omnibus in- differenter negotiis æque esse admisibilem, minimè concedi- mus *l. Pomponius 6. π. de Pactis dotalibus. Wisfenbach. in Com- ment. ad Tit. d. R. 7. Disp. 4. th. 38.*

§. XII. De Precario, (quod Vultejo Contractus, Cu- jacio quasi contractus, Hotomanno Contractus innominatus Do ut facias, referente Domino Wisfenbach, cui tamen nihil horum, sed *l. 14. ff. de Precario, & Bachovii in notis ad Treutler: Vol. 1. Disp. 24. th. 5. lit. C.* sententia placet, in *Comment: ad Tit. de R. I. Disp. 4. th. 16.* Precarium sc. ad donationes & beneficii causam, magis quam ad negotii contracti conditionem refe-rens, *d. l.*) pari ratione iudicium formandum. Precarium est, quod precibus petentis utendum conceditur, quamdiu is, qui concessit patitur. *l. 1. in pr. D. Precario.* Precario qui rem accepit, dolum tantum præstat & latam culpam, *l. 23. d. R. I. l. 8. §. 3. π. de Precario.* An non verò solius accipientis utilitas hic vertitur? Respond. cum Cujacio ex Natura Precarii: Nulla propemodum utilitas ejus est, qui precario rogavit, quia breve & fragile bene- ficium est, cum id quoque restitui oporteat vel confestim, vel quandoq; postulanti. *Tr. 5. ad African: in l. 108. §. 2. D. de Le- gat: 1. p. 454. B.* In hoc enim differt à Commodato: Commo- datum ad certum usum datur, nec repeti potest ante usum ex- pletum: Precarium vero quandoq; revocari potest, ad libitum

C

preca-

precario concedentis. Hinc etiam est, cum sibi habeat imputandum precario concedens, si, quando suspectam habere incepit diligentiam precario tenentis, non tamen revocavit Precariū, quod dolus tantum, & quæ ei æquiparatur lata culpa in Precario præstetur. *l. 1. pr. & §. 2. & l. 8. §. 3. de Precario.* Aliam adfert rationem Treutlerus, sc. quod liberalitas hoc postulet, ne ab eo in quem exercetur, tanquam alienæ rei custodia exigatur; sed probè eam refutat Bachovius *in notis Vol: 1. Diss. 24. th. 5. lit. K.* Non præterimus hîc, quod Ulpianus & Pomponius *in l. 4. §. ult. & l. 5. & l. 8. §. 7. ff. de Precario,* dicant quidem, quod ad tempus rogari, & finito tempore Precarium renovari, & in longum tempus concedi, & ab eo qui rogavit possideri possit: imo Celsus *in l. 12. §. 1. eod:* subjiciat, quod Precarii rogatio, ad heredem ejus qui Precario concessit transeat, ad heredem autem ejus qui Precario rogavit non transeat, quippe ipsi duntaxat, non etiam heredi ejus concessa possessio: Interim tamen ex natura precarii proprium esse, certum tempus utendi non præscribere, aut legem ut non liceat revocare intra illud tempus: Verum tamen & posse concedi in longum tempus & breve, sed non ideò minus in potestate dantis repetere cum voluerit. Peretz: *ad Tit. Cod: de Precario. n. 2.*

§. XIII. Coeterum monuimus, quod nonnulli Contractus ob singularem rationem diversam à reliquis acceperint „ juris regulam. Sunt etenim quidam, in quibus nulla est utilitas accipientis, suscipientis, administrantis, & is tamen sicut „ Commodatarius Culpam & Diligentiam præstat, veluti Gestor, Tutor, Procurator, propriis (quod diximus) quibusdam „ rationibus, quia Gestor ultro suscipit negotia absentis, & Tutori committuntur Negotia Pupilli, qui rem suam tueri non „ potest, & procuratori Negotia Mandatoris, quæ officia sunt „ amicitia in hac vitæ Societate pernecessaria, quæ qui non „ geserit strenuè, & diligenter, non potest non justè condemnari.

mnari. Et hi quatuor Contractus, quantum opinor, significantur in l. Contractus 23, d. R. J. his verbis: *In his quidam & Diligentiam, male* (a) *Florentina, in his quidem & Diligentiam, sunt* verba Cujacii in *Tr. 5, ad African. ad l. 108. §. 12. ff. de Legat. l. P. 454. Lit. C. D.* Quod verò Cujacius hic inter alia de Tutore affirmat, multis quidem displicet, nobis tamen tam absonum & à veritate alienum non videtur. Et quamvis Communis ferè DD. sententia sit, quod Tutor levem tantum præstare culpam teneatur, Rittershusius quoq; in *Comment. ad L. 23, d. R. J. c. 11. p. 150. seqq.* ad quatuordecim leges pro defensione istius sententiæ allegaverit, tamen & pro contraria sententia non levis momenti rationes & leges firmisimas militare certum est. Primam enim quod attinet Cujacii rationem, scil. quod Tutori committantur Negotia Pupilli, qui rem suam tueri non potest, sive uti Jus loquitur, qui per ætatem ipse se defendere nequit, §. 1. *J. de Tutelis l. 1. in pr. ff. eod.* quid, (cum jam pluribus, quæ pupillorum & minorum sunt, in se convertere, amabilis & appetibilis res sit, *Nov. 72. cap. 6.*) homines ad malitiam semel dediti non invenirent, ut res ipsas vel usum earum sibi propriū facerent, si ab omissione diligentia, etiam exactissimæ, in subsidium pravi consilii excusatio eis suppeditaretur? Deinde, quod laudatus Author pro altera ratione adducit, sc. quod Tutelæ administratio sit officium amicitia in hac vitæ societate, pernecessarium, quod qui non gesserit strenuè, h. e. quam diligentissime, non possit non juste damnari, nec caret auctoritate legum, utpote quæ in alienis negotiis exactum officium requirunt, nec quicquam in eorum administratione neglectum ac declinatum culpa vacuum æstimant. *l. 21. C. Mandati vel contra. (3.) l. 32. ff. de administrat. & pericul. Tutor.* sic habet: *Modestinus respondit, damnum si quod datum accidit, eò quia cautiones soluti vectigalis inventa non sunt, ad tutorem cujus*
C 2 *nulla*

(a) Wissembach. ad Tit. de R. J. Diff. 4. th. 32.

nulla culpa admisa proponitur, minime pertinere. Nulla verò culpa ubi sit, docet l. 25. §. 7. ff. Locati. *Culpa autem*, inquit, *abest, si omnia facta sunt, qua diligentissimus quisq; observaturus fuisset.* (4.) Disponit. §. 5. *J. de suspectis Tutor.* quod Tutor, qui non ex fide tutelam gerit, sit suspectus. Jam verò, quid sit ex fide rem gerere sive administrare, explicat l. 10. in pr. ff. *Mandati*, ubi de Procuratore, qui extracontroversiam ad exactissimam diligentiam legum dispositione tenetur, *nihil amplius quam ut bonam fidem præstet, requiritur.* (5.) Dicit l. 3. C. *de Pericul. Tutor.* *Si res pupillares, quas in horreo conditas habere, aut etiam vendare debuit Tutor, in hospitio suo ut servaret, vi ignis assumptæ sint, Culpam sive segnitiam non ad Tutoris damnum, sed ad pupilli spectare dispendium, minus probabili ratione deposci.* Quod exemplum sane maximam à Tutore diligentiam exigere videtur. Quod Tutor casus adversos seu fortuitos regulariter præstare non teneatur, l. 50. ff. *de administratione & Periculo Tutor.* exemplis docet. Limitationem verò regulæ habet, l. 4. C. *ead.* nisi casui causam dederit tutor, vel culpa ejus præceserit. Jam quando in nostra lege Culpa Tutori expressis verbis imputatur, tantum de quam Culpa illud intelligendum sit, erit dubitatio. Et nos quidem de levisima illud affirmare, vix dubitamus. Quod enim custodiam rei attinet, illa in hospitio, quam in horreis, quæ ad usum prædiorum rusticorum in agris plerumq; exstructa, effractioni furium, & latronum invasioni magis exposita, securior procul dubio fuit, quapropter, illam quod attinet, levis culpa, scilicet quod rem, uti bonum decet patremfamil. non probe observaverit, minime ei imputanda, sed tantum quæ super est levisima Culpa, sc. quod non perpensò consideraverit animo, quod res horreis destinata, plerumq; ejus sint naturæ, quæ facillimè ignem capiant, & quem semel coeperint, vix esse suppressendum, ideoq; ut omni omnino culpa careat, quod in horreis, ad quæ nemo cum

cum igne facile admittitur, res pupillares ad servare debuisset. Quod tamen nec centesimus, & vix diligentissimus quisq; facile observaret, imprimis, uti in pluribus emporiis domus ad negotia & mercaturam exstructæ, si ferat commoditas, ut, ex gr: hordeum, triticum, & quæ ejusmodi frumenta sunt alia, (de fœno enim & stramine Imperatorem consuluisse vix rationi convenit) securè secum habere possint. Tacemus (6.) quod, cum ad exequendum mandatum, quod tamen privata tantum autoritate, mutuo inter contrahentes consensu suscipitur, leges tantam datæ fidei religionem imposuerint, non videamus rationem, vel quid obstat, quo minus in Tutela, tanquam negotio sive munere publico, quod publica plerumq; autoritate, ob publicam utilitatem injungitur, cum præterea etiam ex natura Tutelæ Tutor adeundo administrationem hoc ipso ad fidem obstringatur, eandem ex legibus sententiam admittamus. Interim tamen cum in subsidium contrariæ sententiæ DD. communiter, quod in dubiis benignior sententia sit sequenda, adhibeant, illud etiam justius & tutius esse leges approbent, *l. 3. ff. de his quæ in testamentis delentur. l. 2. C. de communi servo manumisso l. fin. C. Qui bonis cedere possunt.* nos contra tot Præclarissimorum virorum autoritatem vix aliquid audentes, saniorum judicio, quid secundum leges in hac controversia tutissime statuendum, jure meritò relinquitur. De Negotiorum gestore, quod nec ille regularitèr delictissima Culpa teneatur, conantur defendere Dominus Brunne-
neman, argumento petito ab æquitate, *in Comment. ad Cod. ad l. 20. C. de Negotiis gestis* it: Schneidevvinus ex eadem lege, *in Comment. ad Instit. ad Tit. de Obligation: quæ ex quasi contr. nascuntur. ad §. 1. n. 7.* nec non Treutlerus *Vol. 1. Disp. 10. th. 12. & 13. it. Rittershusius in Comment. ad l. 23. d. R. J. cap. 12. p. 170. seqq.* At vero contrariam sententiam ut rationi magis & legibus convenientem defendunt Bachovius *in Comment. ad*

*Instit. ad Tit. de Obligat. quæ quasi ex contractu nascuntur. it. in
notis ad Treutler. cit. loco Struvius in Syntagm. JCivil. Exercit. 7.
th. 50. Giphanius ad Instit. Disp. 31. th. 7. n. 18. nec non Dominus
Hüber in Comment. ad Instit. ad Tit. de Obligat. quæ quasi ex Contr.
nascuntur. ex legibus §. 1. J. d. tit. l. 24. C. de Usuris. l. 21. C. Man-
dati. l. 11. ff. de Negotiis gestis. l. 23. d. R. J. l. 1. §. 35. ff. Depositi.
quos sequimur, tanto magis, cum verba dicti §. 1. J. de Obligat.
quæ ex quasi contr. Nec sufficit talem diligentiam adhibere, qualem
suis rebus adhibere solet, si modo alius diligentior eo commodius ad-
ministraturus esset negotia, non secundum quorundam opinionem,
inferant conditionem, ut tum demum de levisima Culpa teneatur,
si nempe alius ipso commodius administraturus fuisset, sed descri-
ptionem exactissimæ diligentia contineant, perinde ut in §. 2. J. qui-
bus modis re contrahitur oblig. Dominus Hüber, nec non Bachovius
in Comm. ad Inst. dict. loc. Nec obstat quod vulgo objici solet, ita
neminem accessurum ad aliena negotia gerenda, & quod absurdum,
eum cujus nulla utilitas versatur, teneri ad summam diligentiam, &
& præstare levisimam culpam contra regulam l. 5. §. 2. Commodati.
siquidem sicut interest, ut sint qui absentium negotia curant, ita
etiam interest, ne quis temerè ea suscipiat, & immisceat se rebus a-
lienis, quo jam in Culpa esse dicitur, l. 36. d. R. J. sicq; graslandi
in bonis alienis occasionem arripiat. Præterea Negotiorum gestor,
qui negotia aliena in medio posita, nec dum deserta aggreditur, vi-
detur se quodammodo ingerere, & utiq; offerre, & hinc exactam
diligentiam polliceri. l. 3. §. 10. D. de Negotiis gestis. l. 1. §. 35. Depo-
siti. Bachov. in Comment. ad Instit. d. loc. Non semper tamen Ne-
gotiorum gestor de levisima culpa tenetur, sed nonnunquam dun-
taxat de lata, sc. si quid urgente necessitate sit gestum. l. 3. §. 9. ff.
de Negotiis gestis. nonnunquam tamen & casum præstat. l. 11. ff. eod.
De Procuratore, quod ille de levisima culpa teneatur, DD. com-
muniter conveniunt, & omne dubium eximere videtur, l. 13. C. Man-
dati. A Procuratore, inquit, dolum & omnem culpam, non etiam
improvisum casum præstandum esse, juris auctoritate manifeste de-
claratur. junct. l. 11. §. l. 21. C. eod. Hinc rebus mandatis suos post-
habere consentaneum esse, inquit Dominus Wisfenbach: in Comment.
ad Tit. de R. I. Disp. 4. th. 19. & Charinus apud Plautum in Mercat-
ack: 2. sc. 3. Sæpe ex te audiivi Pater: Rei mandata omnes sapientes
primum*

primum prævortri decet. Sunt tamen qui distinguunt inter Procuratorem ad Negotia, & Procuratorem ad Lites: & tunc dicunt, sunt quædam negotia quæ non requirunt aliquam industriam, & tunc culpa lata tantum præstanda, *l. 29. pr. ff. Mandati.* Interdum tale est negotium, ad quod requiritur aliqualis industria, sed non adeo exacta, ut extrajudicialia, & tunc culpa levis præstanda, ut in *l. Procuratorum II. C. eod.* Aliud verò est, ad quod requiritur exactissima diligentia, ut in Procuratore ad Lites, qui communiter dicitur absolute Procurator, & hic obligatur ad diligentiam exactissimam, & profiteretur se peritum rerum forensium. Dominus Brunneman: *in Comment. ad C. ad l. 13. Mandati vel contra.* Quæ de Negotiis Civilibus s. Contractibus & Quasi Contractibus dicta sufficiant.

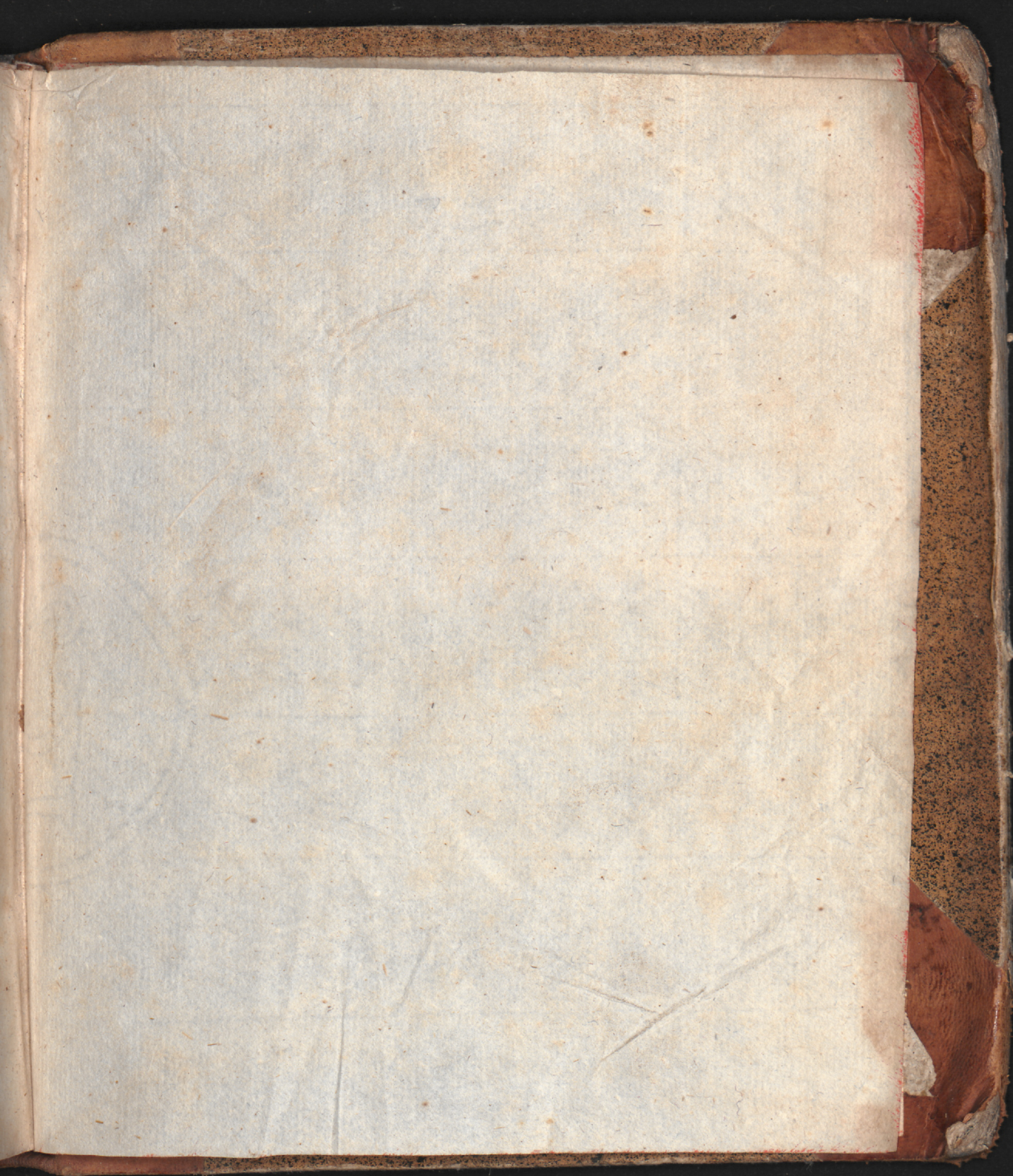
§. XIV. Contractus in voluntarii s. male contractus, cum omnes unius sint generis, h. e. ex ipso maleficio, *pr. 7. de Obligat. quæ ex delicto nascuntur*, quod nocendi proeresin s. dolum præsupponit, *l. 1. §. 3. & l. 14. ff. ad L. Cornel. de Siciariis. l. 33. ff. de Injuriis.* nascuntur, proprie, & quatenus eorum persecutio est criminalis, planè huc non pertinere, DD. communiter statuunt. Interim tamen quatenus in Delictis ob Culpam Civiliter h. e. ad pœnam extraordinariam, agitur, persecutio locum habet, *arg. l. 1. §. 2. si quis testamento liber &c. Bachov: ad Treut. Vol. 1. Diss. 26. th. 2. lit. A. p. m. 472. Brunneman: ad dict. l. 1. §. 2. Carpzov: Pract. Crim. P. 1. Quæst. 27.* Et si res plane mali sit exempli, quod & tunc, qui malo animo & proposito nocendi caruerit puniatur, habet *l. 3. §. 2. ad L. Cornel. de Siciariis. & l. 38. §. 5. ff. de Pœnis.* quamvis ista exempla vix à maleficio excusare audeam.

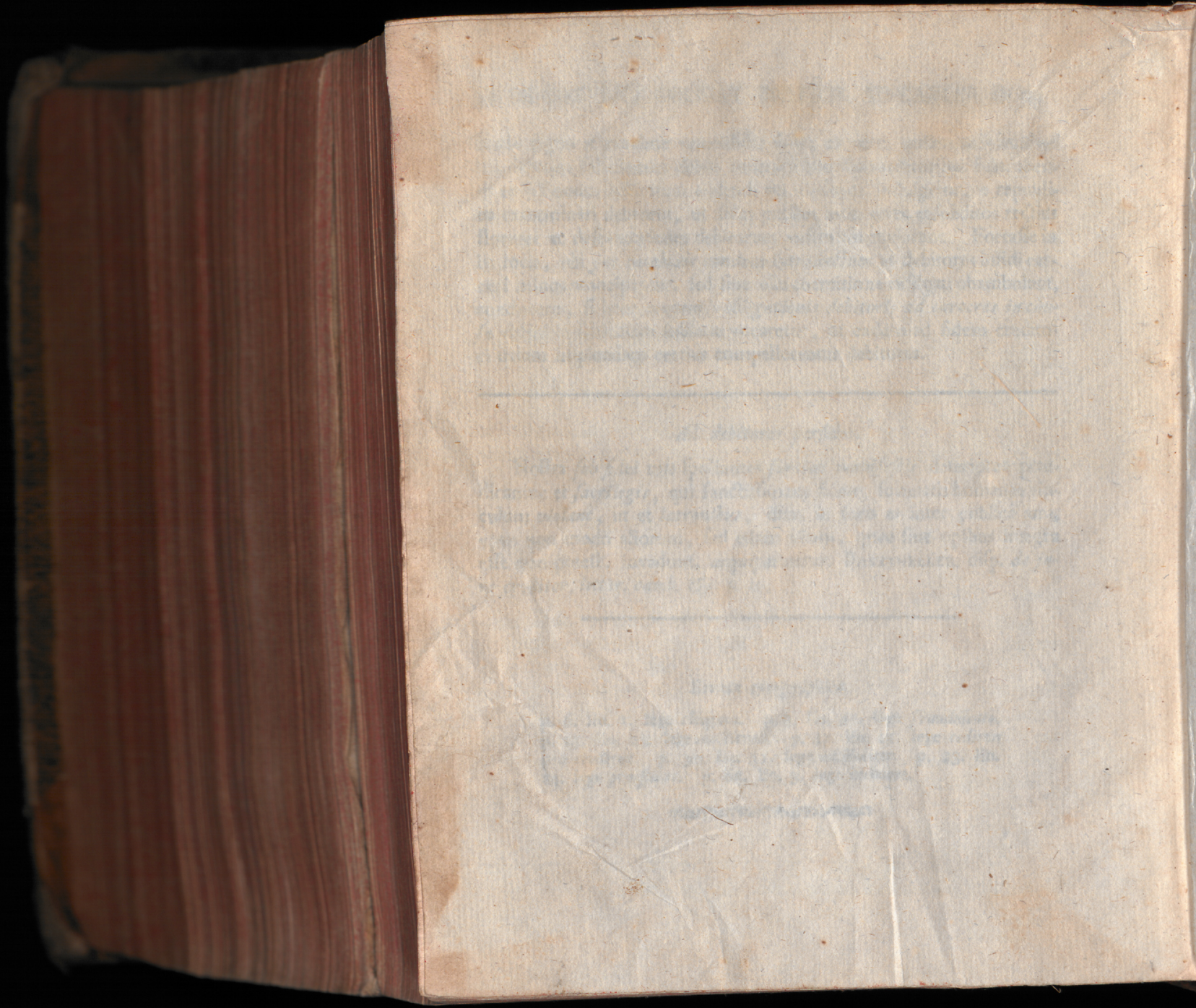
§. XV. In Quasi delictis, quoad eorum natura requirit diligentiam, omnem præstandam esse culpam, cujus tamen æstimatio arbitrio judicis merito committenda, *arg. l. 15. §. 11. π. quod vi aut clam.* extra dubium videtur. Primum enim quod attinet, cum *l. 11. in pr. ff. de Pœnis. & l. 19. pr. & §. 1. D. de Officio Præsidis.* Officium Judicis admodum perspicuum requirant, imo Judici quod tum auctoritatem & dignitatem suam ingenio augere, tum etiam perpenso judicio prout quaque res exposulat, statuere debeat, se vere injungant, quis aliquid horum omisum culpa vacuum æstimabit? tanto magis cum male judicando litem suam faciat, *pr. 7. h. tit.* hoc est periculo litis se obstringat, atq; æstimationem præstare cogatur, unde suam merito litem ait esse, cujus pretium solvit, ut olim Cicero, minanti cuidam Magistratui, qui per

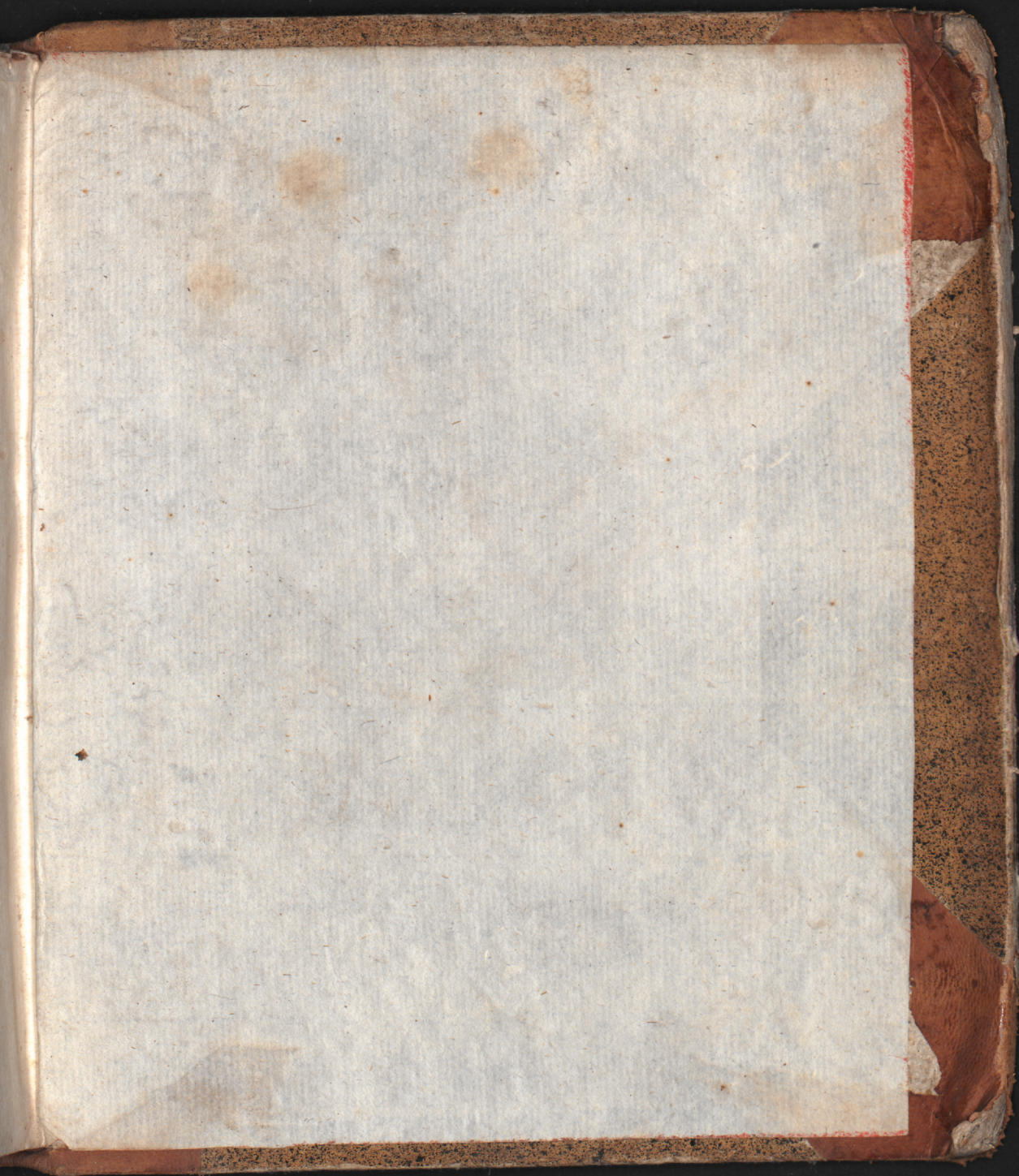
per lodes creari meruerat, usurum se potestate sua in Ciceronem, *Re-
ste*, ait, dixisti, tuâ potestate, emissi enim. *Plutarch: in Vita Ciceron;*
quod tamen si Judex per dolum malejudicaverit, cum tum verè delin-
quat, *l. 15. §. 1. π. de Judiciis.* cum famæ munerisqve sui dispendio, lo-
cum habet. *l. 2. C. de Poena judicis qui male judicavit.* Imperitus alio-
quin mulcta arbitraria damnatur, & quasi delinquit. *pr. f. b. t. Domi-
nus Hüber. in Comment. ad Instit: hic.* Alterum quasi delictum vix dili-
gentiam exigere videtur, cum potius dissoluti sit, effundere vel deji-
cere aliquid quod transeunti nocere possit, nec respicere an aliquis
transeat: Cum tamen proterviam & socordiam nonnullorum tantam
esse exempla docuerint, leges patribusfam: imputarunt quod ejusmo-
di hominum servitiis uterentur, atqve ut sine periculo & metu quilibet
per itinera commeari posset, *l. 1. §. 1. & 2. de his qui effuderint vel de-
jecerint.* actionem in duplo damni dati, factive, ac si liber homo pe-
rierit, in quinquaginta aureos, sin verò ei nocitum sit, ad id quod æ-
quum judici visum fuerit concesserunt, contra inhabitantem ædes, ex
quibus aliquid dejectum vel effusum, quod nocuit. *l. 1. in pr. & l. 6. §. 2.
dicit. tit. §. 1. f. de Obligat: que quasi ex delicto nascuntur.* Tertium
quasi delictum, cum simpliciter, ne aliquis ponat suspendatqve, pro-
hibitum fuerit, *d. §. 1. f.* & etiam si aliquis vel summam in ponendo
vel suspendendo adhibuerit diligentiam, tamen à quolibet ex populo
ad pœnam 10. aureorum conveniri potuerit, aliam sane, quam ut pla-
ne quis non posuerit vel suspenderit, vix requirere videtur exculpationem.
In quarto Quasi delicto, quod Nautæ, Caupones & Stabularii,
non suam tantum, sed & quorum opera utuntur Culpam præstare om-
nem teneantur, *l. 3. §. 1. d. r.* insignes adfert rationes. *Necesse est, in-
quit, plerumq; eorum fidem sequi, & res eorum custodia committere:
Dein in ipsorum est arbitrio, ne quem recipiant, etiam, si hoc non sit con-
stitutum materia daretur cum furibus adversus eos, quos recipiunt, coë-
undi, cum nec nunc quidem abstineant hujusmodi fraudibus,* quibus
voluit Prætor, ut innotesceret eum curam agere reprimendæ impro-
bitatis hoc genus hominum. *l. 3. §. ait Prætor: r. eod.* Quæ
de Culpa ejusqve præstatione hac vice dicta
sufficiant.

S. D. G. A!

☉): (O): (☾)

AC CARCERES IN CAUSA DEBITI

sonalis arresti gratia secessionem fecerit eum in cambiale usu vel lege *haud inuictum*; nihilo valide cambialiter conveniri posse, docet BEI For. Tit. V. 3. n. 4. p. 137. Conf. BARTH. Ho IV. §. 4. p. m. 833.

8) In litteris cambii *non requiritur jam facta de excussio* jure Saxonico et aliorum locorum leg cambium et pactum obligationis ad carcerem c xonia.

9) In iisdem igitur *nec bonorum cessio* liberat a ca Conf. b. ABR. KAESTNERI disp. *de obligatione causa debiti*. Lips. hab. 1723. et V. C. IOH. FRI de pecunia mutuatia tuto collocanda. Cap. III jus autor exquisitoria tradit, quam inscripti promittit.

§. CXVIII.

Obligatio ad *obstadium* etiam ab obligatione d rem est diversa. Illa enim, nomine ante diem nei bitor interpellatus *diversorium publicum ingredi*, in fere, donec creditori satisfecerit, obstringitur. Q cum designatum *haud ingreditur*, per sententiam ob gitur et quidem cum comminatione poenae *des Schu* tenia ita habet: *Ist beklagter also fort nach Insin nach den öffentlichen Gast-Hof N. zubegeben und das gestellte Einlager zu halten schuldig, mit der Com dem nicht also nachkommen wird, daß auf den fall des Schuld-Thurm ietzt alsdann und dann als ietzt g auf fernar gegen ihn ernstlich verfabren werden soll.* obstadium hodiernum in terris *Sleswico-Holsaticis*, Ha re constat. CAROLUS V. Imp. litteris civitati *Gelnhaus* bus Spirensibus an. 1349. datis se ipse ad obstadium

K 3

